

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO IN PROSTOR

Langusova ulica 4, 1535 Ljubljana

T: 01 478 80 00
F: 01 478 81 39
E: gp.mzip@gov.si
www.mzip.gov.si

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Janko Veber, predsednik
Šubičeva ulica 4

1000 Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

Prejeto:	14 -11- 2013		
Šifra:	320-01/13-15/17		
Povezava:			
EPA:	1548-VI	EU:	
Sign. zn.:			
Kratika:			

Številka: 007-316/2012/32

Datum: 14. 11. 2013

Zadeva: Prispevek za javno predstavitev mnenj o predlogu Energetskega zakona (EZ-1), ki bo v petek, 15. 11. 2013 v Državnem zboru

Zveza: Dopis DZ RS številka 065-44/13-1/ z dne 4. 11. 2013

Spoštovani,

Naše ministrstvo je od vas prejelo vabilo na javno predstavitev mnenj o predlogu Energetskega zakona (EZ-1), v katerem ste postavili 10 vprašanj, na katere naj bi javna predstavitev mnenj podala odgovore. V nadaljevanju vam posredujemo odgovore na zastavljena vprašanja.

1. Kakšni so razlogi in cilji za sprejem novega EZ-1?

Motivacija na strani Vlade RS, izhaja iz zagotavljanja bolj jasne, pregledne in strukturirane pravne ureditve na tem področju. Uvaja se večja pravna varnost za državljana, hkrati pa tudi moč in vpliv ter na drugi strani zaščita potrošnika oz. končnega odjemalca. EZ-1 postavlja temelje za razvoj zanesljive, konkurenčne in trajnostno naravnane slovenske energetske politike. Dejstvo je tudi, da je sprejem EZ-1 nujen, ker Slovenija zamuja s prenosom evropske zakonodaje v nacionalni pravni red, zaradi česar ima Slovenija dve tožbi pred Sodiščem EU in nekaj pedsodnih postopkov sproženih s strani Evropske komisije.

2. Katere so prednosti in pomanjkljivosti na področju energetike v RS?

Prednosti na področju energetike v Sloveniji izvirajo iz dobre organiziranosti sektorja. Oskrba z električno energijo temelji na treh virih: domačem premogu, jedrski energiji in tradicionalnem obnovljivem viru – hidroenergiji. V zadnjih letih se vključujejo tudi drugi obnovljivi viri in učinkovita soproizvodnja toplote in električne energije na zemeljski plin. Viri za proizvodnjo električne energije so ustrezno diverzificirani, uvozna odvisnost je zelo majhna.

Na področju oskrbe s toploto prednost predstavljajo dobro razviti sistemi za oskrbo z daljinsko toploto. Ti sistemi so napajani s toploto, ki je v veliki meri proizvedena v učinkoviti soproizvodnji toplote in električne energije ali iz domače lesne biomase. V zadnjih letih se število sistemov na lesno biomaso, predvsem v manjših krajih, nezadržno povečuje, kar je rezultat spodbud za take sisteme. Te spodbude bo novi energetski zakon še okrepil.

Slabost predstavlja relativna velikost nekaterih energetskih družb, ki na svojem področju predstavljajo monopoliste. Ta slabost izhaja iz majhnosti našega trga, saj so velike energetske družbe za slovenske razmere v evropskem merilu relativno majhne. Z doslednim prenosom evropske zakonodaje s področja trga z energijo, le ta kljub velikim igralcem, dobro deluje.

3. Kako zagotoviti bolj učinkovito črpanje evropskih sredstev za investicije na področju energetike?

Prvi predpogoj, da se državam članicam zagotavlja možnost črpanja, je uskladitev nacionalnega pravnega reda s pravom EU. Slovenija z EZ-1 prenaša 10 direktiv, od tega so za črpanje ključne prav tiste s področja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov. Prav te predstavljajo izhodišče za ukrepe, ki bodo na naši strani spodbujali projekte za črpanje teh sredstev, kot je npr. energetska sanacija stavb ipd.

4. Pri katerih investicijah s področja energetike bo Slovenija sodelovala s sosednjimi državami, posebej glede priprave in prijave projektov na razpise za črpanje evropskih sredstev?

Čezmejno sodelovanje je zahtevano predvsem pri črpanju evropskih sredstev na področju energetske infrastrukture skozi t.i. Instrument za povezovanje Evrope. V okviru tega je čezmejnimi energetskim projektom namenjenih kar 5,1 milijarde EUR. Slovenija ima na seznamu trenutno 7 regijsko pomembnih projektov, 4 na področju elektrike, 3 na področju plina. Od investitorjev Eles in Plinovodov pa je odvisno, koliko bodo pri tem črpanju uspešni.

5. Ali je smiselno urejanje različnih področij energetike v enem zakonu, ali bi bilo bolje, da bi se različna področja urejala v področnih zakonih (elektrika, plin, toplota, energetska učinkovitost)?

V zadnjih nekaj letih se je obseg evropske zakonodaje, ki ureja področje energetike, izjemno povečal, zato prenos v nacionalno zakonodajo postaja vedno večji izziv. Glede na obsežnost materije in nenehno spreminjanje evropske zakonodaje bi bilo smiselno na dolgi rok razmišljati o tem, da bi področje urejali skozi več področnih zakonov. Žal si ta Vlada tega razmisleka ni mogla privoščiti, saj smo pod izjemnim pritiskom pedsodnih in sodnih postopkov zaradi zamujanja pri prenosu evropskih direktiv.

6.1. Ali je Energetski zakon ustrezen za urejanje sistema kolektivnih razmerij med socialnimi partnerji?

Kolektivna razmerja se urejajo s kolektivnimi in panožnimi pogodbami.

Zakon o kolektivnih pogodbah je v 34. členu določil, da vse kolektivne pogodbe, ki so veljale ob uveljavitvi Zakona o kolektivnih pogodbah (Uradni list RS, št. 43/06) veljajo do poteka roka oziroma sklenitve novih kolektivnih pogodb, v kolikor niso v nasprotju s tem zakonom.

Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije (Uradni list RS, št. 38/96, 45/96 – popr., 40/97 – ZDMPNU, 39/99 – ZMPUPR, 48/01 – ZMPUPR-B, 6/02, 69/02 in 29/03 – razlaga, 100/04, 81/05 in 105/07) je bila sklenjena med Vlado Republike Slovenije, ki je bila ob podpisu kolektivne pogodbe v funkciji delodajalca ter Sindikatom delavcev dejavnosti energetike Slovenije kot predstavnikom delojemalcev. Vlada RS je po uveljavitvi zakona o kolektivnih pogodbah sklenila aneks št. 3 (Uradni list RS, št. 105/07) h Kolektivni pogodbi in s tem podaljšala veljavnost obstoječi pogodbi. V skladu z določili 4. člena kolektivne pogodbe lahko vsaka stranka kolektivno pogodbo pisno odpove tri mesece pred potekom roka njene veljavnosti. Če pogodba ni odpovedana, se njena veljavnost podaljša do sklenitve nove.

Glede na navedeno EZ-1 tudi ne ureja sistema kolektivnih razmerij.

6.2. Ali je omejitev pravice do stavke v predlaganem Energetskem zakonu v skladu z Ustavo Republike Slovenije?

Po usklajevanju EZ-1 s socialnimi partnerji je besedilo določb o stavki po našem mnenju usklajen z Ustavo Republike Slovenije in z Zakonom o stavki.

Ustava v 77. členu določa, da imajo delavci pravico do stavke, pri čemer je to pravico mogoče omejiti le z zakonom in le toliko, kolikor je nujno potrebno. Ustava v drugem odstavku 77. člena omejitev pravice do stavke veže na javno korist, upoštevajoč vrsto in naravo dejavnosti.

Zakon o stavki v 7. členu določa, da se lahko omeji stavka le delavcem v organizacijah in pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost ali dela posebnega družbenega pomena, ki so določena v zakonu.

EZ-1 omejuje stavko za delavce izvajalcev gospodarskih javnih služb, omejitev pa razširja tudi na

- delavce zaposlene pri delodajalcu, na katerega je izvajalec gospodarske javne službe prenesel opravljanje bistvenih nalog s področja gospodarske javne službe in
- zaposlene pri dobaviteljih sistemskih storitev.

Ne glede na to, da pogodbeni dobavitelji sistemskih storitev niso izvajalci gospodarske javne službe, pa je stabilnost elektroenergetskega sistema, potem ko so na javnem razpisu izbrani, od njih odvisna. Posledica neizvajanja sistemskih storitev je lahko ožji ali širši razpad elektroenergetskega sistema. V takem primeru lahko brez električne energije ostane del Slovenije, celotna Slovenija ali pa celo velik del Evrope. Gospodarska škoda je lahko ogromna, ogrožena pa sta tudi življenje in zdravje. Izključno od zasilnega napajanja ostanejo odvisne bolnišnice, regulacija prometa, letalska kontrola, dvigala, industrijski procesi, prezračevalni in klimatski sistemi, ... Neomejena stavka pri dobaviteljih sistemskih storitev lahko ogrozi življenja, osebno varnost in zdravje celotnega ali dela prebivalstva. Očitno gre torej za zelo močan javni interes, ki opravičuje omejitev stavke.

Sistemske storitve se izvajajo v javnem interesu. Sistemski operater jih pridobiva sicer na trgu, a v primeru stavke ni mogoče zagotoviti, da bo operater v desetih dneh lahko te storitve zagotovil drugje. Razlogov je več:

1. Nekatere od sistemskih storitev je potrebno zagotoviti znotraj države, v Sloveniji pa je na razpolago zelo malo ponudnikov takšnih storitev. Poleg tega so delavci v energetskih dejavnostih povezani, zato je zelo verjetna skupna stavka elektrogospodarstva. V primeru stavke storitev v Republiki Sloveniji ni mogoče nadomestiti in na trgu dobiti nove izvajalce.
2. Potem ko je dobavitelj ene od sistemskih storitev, sekundarne regulacije, izbran na razpisu med drugimi ponudniki, je za dejansko izvajanje storitve potrebno povezati tehnične sisteme dobaviteljev in sistemskega operaterja. Tega se ne da izvesti v desetih dnevih.
3. Pri zagotavljanju npr. terciarne rezerve je potrebno vnaprej zagotoviti proizvodni agregat, ki bo stal v pripravljenosti, da bo nekaj sto megavatov začel proizvajati na poziv v roku pol ure. Taka rezerva je namenjena ravno kritičnim razmeram, ko prostih agregatov v sistemu ni. V takih razmerah je navadno energija na trgu zelo draga, zato se vsi prosti agregati zaženejo, ne glede na morebitno visoko lastno ceno. V takih razmerah prostih agregatov na trgu ni, če tisti, ki si ga pogodbeno vnaprej zagotovil, odpove, ga ni mogoče nadomestiti.

Menimo, da je v skladu z Ustavo Republike Slovenije ureditev v EZ-1, ki daje pravico delodajalcem, ki zagotavljajo sistemske storitve, možnost, da omejijo oziroma prepovejo stavko zaradi nujnega javnega interesa. Nujni javni interes je kriterij za določitev obsega del, ki jih morajo opravljati delavci v času stavke.

7. Kakšna je vloga javnega sektorja pri učinkoviti rabi energije in ali bo nov Energetski zakon to vlogo okrepil?

Z novim Energetskim zakonom bomo okrepili vlogo javnega sektorja s stališča upravljanja z energijo in novih investicij. Predvidena je uredba, s katero bomo določili vsebine upravljanja z energijo s področja energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije v javnem sektorju. V tej uredbi bodo določeni ukrepi za doseganje ciljev, odgovorne osebe in način preverjanja doseganja ciljev.

Energetski zakon tudi prenaša več zahtev treh direktiv s področja energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije za javni sektor. Javni sektor mora biti za zgled pri ukrepih energetske učinkovitosti. Zahteve za skoraj nič energijske stavbe nastopijo dve leti pred ostalimi stavbami, zakon prinaša tudi obvezo obveznega letnega deleža prenove javnih stavb. Prav tako energetski zakon prinaša podlago za sprejem dolgoročne strategije za spodbujanje naložb v prenovo nacionalnega fonda javnih ter zasebnih stanovanjskih in poslovnih stavb. Strategija bo vključevala določitev oseb ožjega in širšega javnega sektorja za potrebe prenove, površine stavb v lasti in v uporabi oseb javnega sektorja, določitev deleža prenove skupne tlorisne površine stavb v lasti in rabi oseb ožjega javnega sektorja, pregled nacionalnega stavbnega fonda, opredelitev stroškovno učinkovitih pristopov prenove za različne vrste stavb, ukrepe za spodbujanje stroškovno učinkovite temeljite prenove stavb, ukrepe za usmerjanje naložbenih odločitev posameznikov, gradbene industrije in finančnih institucij.

8. Kaj prinaša uvedba energetskega izkaznika?

Energetski izkaznik stavbe je javna listina s podatki o energijski učinkovitosti stavbe s priporočili za povečanje energijske učinkovitosti. Lastnik stavbe ali njenega posameznega dela stavbe mora pri njeni prodaji ali oddaji v najem kupcu oziroma najemniku najpozneje pred sklenitvijo pogodbe, predložiti veljavno energetsko izkaznico stavbe ali njenega posameznega dela.

Izkaznica je namenjena predvsem lastnikom, da lahko vidijo energijsko učinkovitost svoje stavbe in se tudi seznanijo o možnih ukrepih za povečanje njene učinkovitosti. Listina je namenjena kupcem in bodočim najemnikom stavb, da bi ti lahko pri svojih odločitvah upoštevali tudi energijske lastnosti stavbe. To pa seveda pri obstoječih objektih pomeni tudi seznanjenje z potrebnimi investicijami, če bodo želeli izboljšati energijsko učinkovitost.

9. Ali je smiselno podeljevanje subvencij za OVE na območjih, kjer so ustrezno urejeni daljinski sistemi (daljinsko ogrevanje, distribucijski plinovodno omrežje)?

Predlog zakona v 27. členu (lokalni energetski koncept) določa možnost lokalne skupnosti da na delu svojega območja določi prioriteto ali obvezno rabo (v primeru daljinskega sistema ogrevanja) energenta za ogrevanje. S tem določilom ima lokalna skupnost možnost na osnovi utemeljenih predpostavk določiti prioritete energente, kar posledično pomeni tudi vodilo za uporabo subvencij za OVE, saj mora biti njihova uporaba skladna z občinskim odlokom.

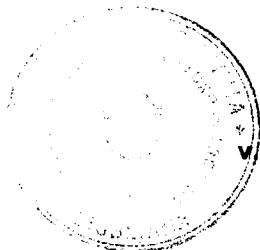
10. Ali so predlagane rešitve ustrezne za lokalne skupnosti in kakšne spremembe jim prinašajo?

Lokalne skupnosti imajo svojo subsidiarno vlogo predvsem pri kreiranju lokalne energetske politike, kjer se morajo odgovorno odločati tako glede lokalne oskrbe z energijo in povezanega razvoja svojega okolja kot tudi do ciljev, ki jim jih nalaga država oziroma skupaj sprejetih ciljev na nivoju Evropske unije. Lokalna skupnost to svojo odgovornost na področju, ki ga obravnava energetski zakon uresničuje pri načrtovanju lokalne energetske politike v okviru izdelave Lokalnega energetskega koncepta, pri povezanih odločitvah glede izvajanja izbirnih gospodarskih javnih služb (distribucija zemeljskega plina, distribucija toplote,...), kakor tudi pri

angažiranju in uvajanju ukrepov učinkovite rabe energije in odgovornem in smiselnem uvajanju obnovljivih virov energije v svoje okolje.

Predlagane rešitve sledijo ali določbam evropske zakonodaje ali subsidiarni vlogi lokalnih skupnosti. V novem zakonu je bolj določen postopek odločanja lokalne skupnosti v zvezi z izvajanjem distribucije toplote, kjer je zaradi tako varnosti vlagatelja kot lokalne skupnosti opredeljen postopek in sklep lokalne skupnosti v primeru pobude za tržno distribucijo toplote.

S spoštovanjem,

DANIJEL LEVIČAR
v. d. generalnega direktorja
Direktorata za energijo

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "D. Levičar", with a stylized flourish at the end.

Pripravili:

Mag. Hinko Šolinc, sekretar v Direktoratu za energijo

Mag. Tina Seršen, podsekretarka v Direktoratu za energijo

Mag. Erik Potočar, sekretar v Direktoratu za energijo

Jurij Vertačnik, sekretar v Direktoratu za energijo

Poslati: naslovníku - elektronsko (gp@dz-rs.si)